

**QARSHI DAVLAT
TEXNIKA UNIVERSITETI**

INNOVATSION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

THE INNOVATION ECONOMY

Electronic Scientific and Practical Journal

2025 / 5

@QMI_Instituti

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225 - uy

www.kstu.uz
www.ojs.qmii.uz

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

3-jild
5-son
oktabr, 2025

October 2025
Volume 3
Number 5

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

THE INNOVATION ECONOMY
Electronic Scientific and Practical
Journal

O'zbekiston tijorat banklarida raqamlashtirilgan moliyaviy xizmatlarni rivojlantirish istiqbollari

Murtazayev Nurbek Rashidovich

Перспективы развития цифровых финансовых услуг в коммерческих банках Узбекистана

Муртазаев Нурбек Рашидович

Prospects for the development of digital financial services in commercial banks of Uzbekistan

Murtazaev Nurbek Rashidovich

Received: September 17, 2025 Revised: September 20, 2025

■ Accepted: September 23, 2025 ■ Published Online: October 1, 2025

- **Annotatsiya:** Tijorat banklarida raqamlashtirilgan bank mahsulotlarini yaratish, bank mijozlariga zamonaviy bank mahsulotlari takliflarini shakllantirish, mahsulot va xizmatlarga bo'lgan ehtiyojini to'liq qondirishni ta'minlash, banking moliya bozorida raqobatbardoshligini ta'minlash, daromadligi va rentabelligini oshirish bo'yicha ilmiy asoslangan nazariy va uslubiy qoidalar va amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishdan iborat.
- **Tayanch so'zlar:** Bank, moliya bozori, Internet, IT-texnologiyalar, SWOT tahlil, moliyaviy tahlil.
- **Аннотация:** Научно-обоснованные теоретические и методические методы создания цифровых банковских продуктов в коммерческих банках, формирования современных банковских продуктовых предложений клиентам банка, обеспечения полного удовлетворения их потребностей в продуктах и услугах, обеспечения конкурентоспособности банка на финансовом рынке, повышения рентабельности и прибыльности состоят из разработка правил и практических рекомендаций.
- **Ключевые слова:** Банк, финансовый рынок, Интернет, IT-технологии, SWOT-анализ, финансовый анализ.
- **Abstract:** Scientifically based theoretical and methodological methods for creating digitized banking products in commercial banks, formulating modern banking product offers to bank customers, ensuring full satisfaction of their needs for products and services, ensuring the bank's competitiveness in the financial market, increasing profitability and profitability consists of developing rules and practical recommendations.
- **Key words:** Bank, financial market, Internet, IT technologies, SWOT analysis, financial analysis.

KIRISH

Globalashuv va internetlashuv jarayonlari biznes yuritishning odatiy tamoyillarini qayta shakllantirmoqda. IT-texnologiyalari jamiyatning barcha jabhalariga kirib bordi, bundan bank tizimi ham mustasno emas. Bilamizki, 2020 yilda karantin cheklavlari boʻlganligi tufayli masofadan turib masofaviy ishlashga toʻgʻri keldi. Bunda biznes jarayonlarining yangi turlari yaʼni anʼanaviy usuldan kechib IT-texnologiyalarni qoʻllagan holda masofaviy usulga oʻtish orqali shakllandi. Masofaviy xizmat koʻrsatish formati Internet texnologiyalari va ITdasturlashga asoslangan. Raqamli texnologiyalar bank xizmatlarining samaradorligini oshirish, mijozlar ehtiyojini tez va sifatli qondirish, shuningdek, iqtisodiy oʻsishni jadallashtirishda muhim omil sifatida qaralmoqda. Oʻzbekiston tijorat banklari ham raqamli transformatsiya yoʻlidan faol borib, mobil banking, internet-banking, onlayn kreditlash va raqamli toʻlov tizimlarini keng joriy etmoqda. Ushbu tadqiqotda tijorat banklarida raqamlashtirilgan moliyaviy xizmatlarni rivojlantirish istiqbollari tahlil qilinadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

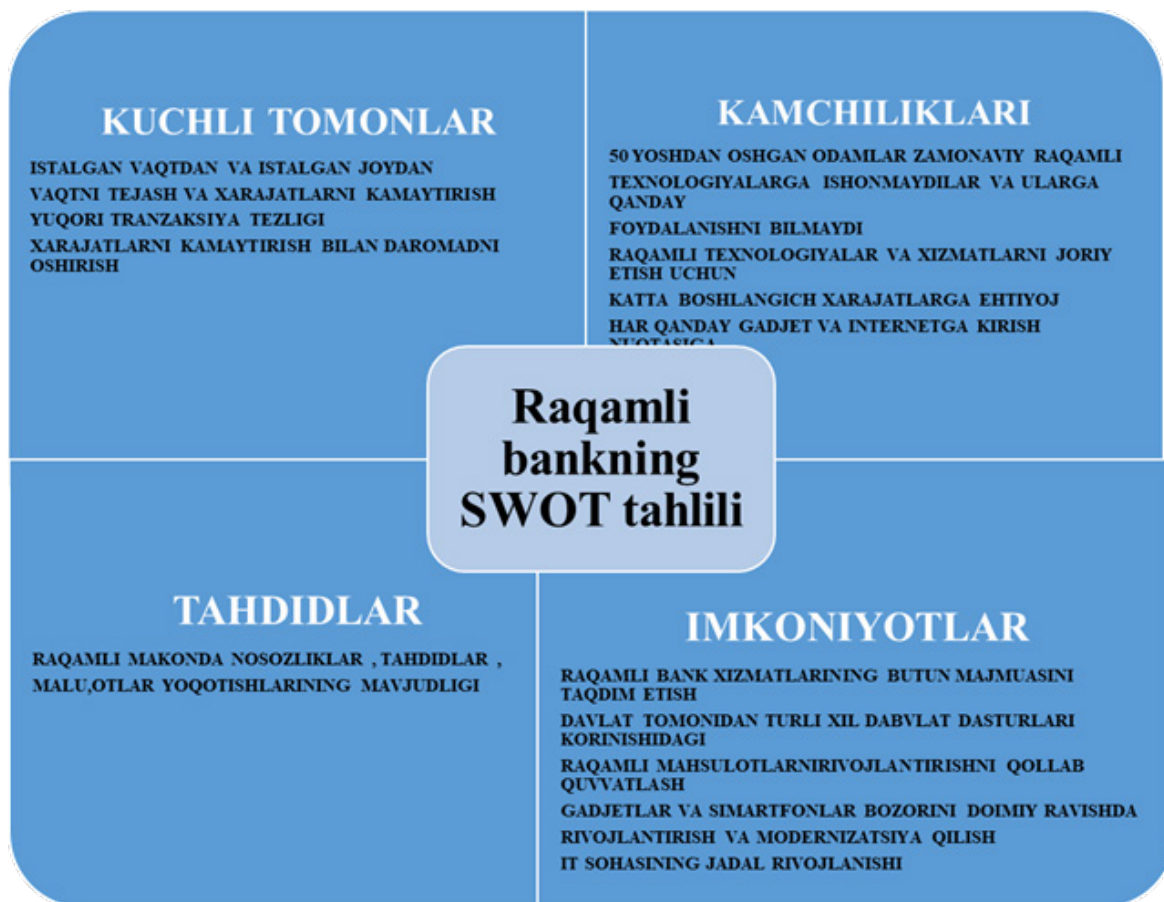
Tadqiqot quyidagi ilmiy usullarga tayangan:

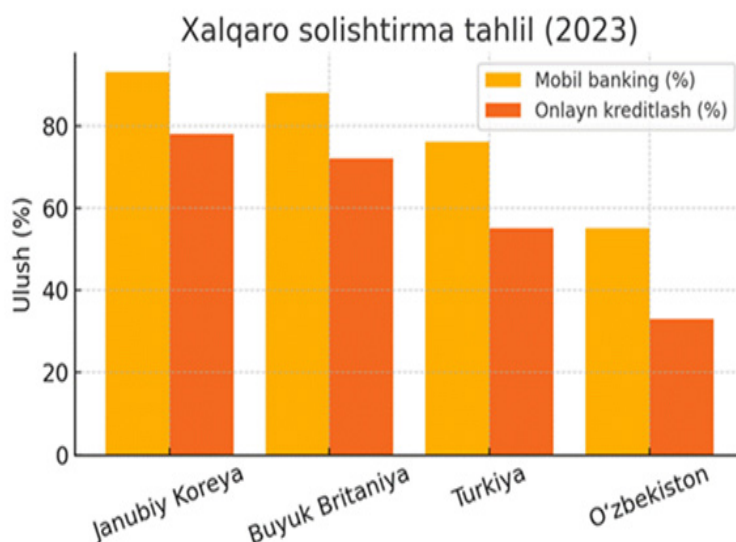
- Statistik tahlil – Markaziy bank va tijorat banklarining rasmiy maʼlumotlari asosida.
- Qiyosiy tahlil – xalqaro tajriba va Oʻzbekiston holatini solishtirish.
- Empirik kuzatuv – mobil banking, internet-banking va raqamli toʻlov tizimlari foydalanuvchilarining dinamikasi.
- Ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish – mavjud ilmiy ishlanmalar va xalqaro hisobotlardan foydalanish.

TAHLIL VA NATIJALAR

Shunday qilib, raqamlashtirish – bu bankdagi biznes-jarayonlarni tashkil etishning klassik modelini biznes modelini infokommunikatsiya modifikatsiyasi (shartnomalardan mijozlarga xizmat koʻrsatish senariylariga qadar), tariflarning oʻzgarishi, xizmatlarning mazmuni va mijozlar kutganlariga muvofiq foydalanish imkoniyati orqali texnologik yangilanish tomon oʻzgartirish.

Shuni taʼkidlash kerakki, zamonaviy isteʼmolchi endi kreditlarni, depozitlarni, hisob-kitoblarni, kartalarni alohida bank mahsulotlari sifatida qabul qilmaydi, uning uchun bu keng qamrovli mahsulot-isteʼmolchiga bank xizmatlarining toʻliq spektrini, yaqin moliyaviy xizmatlarni, masofadan turib kirish va 24/7 qoʻllab-quvvatlashni, ijtimoiy tarmoqlarning qulayligi va xususiyatlarini taklif qiluvchi raqamli bank. (1-rasm).

1-rasm. Xalqaro solishtirma tahlil (2023 yil)

1-jadval.

O'zbekistonda mobil banking foydalanuvchilari sonining o'sishi (2020–2024)[1]

YIL	FOYDALANUVCHILAR SONI (MLN)	O'SISH SUR'ATI (%)
2020	6,5	–
2021	9,2	41,5
2022	12,8	39,1
2023	16,4	28,1
2024	19,5	20,2

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, so'nggi to'rt yilda mobil banking foydalanuvchilar soni qariyb 2,5 baravar oshgan. Bu raqam tijorat banklari uchun raqamli xizmatlarni yanada rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi.

2020 yilda foydalanuvchilar soni 6,5 mln bo'lib, bu asosiy nuqta hisoblanadi.

2021 yilda 9,2 mlnga yetdi va 41,5% o'sish kuzatildi.

2022 yilda foydalanuvchilar soni 12,8 mln bo'lib, o'sish sur'ati 39,1% ni tashkil etdi.

2023 yilda esa 16,4 mlnga yetdi va o'sish sur'ati 28,1% bo'ldi.

2024 yilda esa 19,5 mlnga yetdi va o'sish sur'ati 20,2% bo'ldi.

Kuzatilgan holat shuni ko'rsatadiki, foydalanuvchilar soni 5 yilda qariyb 2,5 barobar oshgan. Biroq o'sish sur'ati yildan-yilga pasayib bormoqda, bu bozorning to'yinayotganini anglatishi mumkin.

Agar tendensiya shu holatda davom etsa va o'sish sur'ati taxminan 20% atrofida bo'lsa, 2025 yilda foydalanuvchilar soni 21,5 – 22 mln atrofida bo'lishi mumkin.

Janubiy Koreya mobil bankingda eng yuqori ko'rsatkichga ega (92%), shu bilan birga onlayn kreditlash ham 78% darajada rivojlangan.

Buyuk Britaniyada mobil banking (88%) va onlayn kreditlash (72%) baland ko'rsatkichga ega bo'lib, moliyaviy texnologiyalarning keng qo'llanilishini ko'rsatadi.

Turkiyada mobil banking 77% ni tashkil etsa, onlayn kreditlash 55% bo'lib, markaziy o'rinda foydalanish mavjud, ammo kreditlash hali to'liq rivojlanmagan.

O'zbekistonda esa mobil banking 55% darajada, onlayn kreditlash esa atigi 32%.

Bu raqamlar mamlakatda moliyaviy texnologiyalar hali rivojlanish bosqichida ekanini ko'rsatadi.

Janubiy Koreya va Buyuk Britaniya moliyaviy texnologiyalardan foydalanishda yetakchi hisoblanadi. Turkiya o'rtacha ko'rsatkichga ega bo'lsa, O'zbekiston hali yo'l boshida. Bu holat O'zbekiston uchun katta rivojlanish salohiyati mavjudligini ko'rsatadi.

O'zbekistonda raqamli moliyaviy xizmatlar tez rivojlanmoqda.

Natijalardan ko'rinadiki:

- Mobil banking foydalanuvchilari 4 yilda qariyb 2,5 baravar oshdi.

- Raqamli to'lov tizimlari eng yuqori o'sishga ega bo'ldi.

- Xalqaro tajriba bilan qiyoslaganda, O'zbekiston ko'rsatkichlari hali past bo'lsa-da, tez o'sish sur'ati ijobiy natijalarni bashorat qilish imkonini bermoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tijorat banklarida raqamlashtirilgan moliyaviy xizmatlarni rivojlantirish mamlakat iqtisodiy barqarorligi va raqobatbardoshligini oshirishda halqiluvchi omil hisoblanadi. Statistika shuni ko'rsatmoqdaki, O'zbekistonda mobil banking va raqamli to'lov tizimlari eng tez rivojlanayotgan segmentdir. Kelgusida fintech kompaniyalar bilan hamkorlik, kiberxavfsizlikni kuchaytirish va xalqaro tajribani tatbiq etish orqali bank tizimining raqamli transformatsiyasini jadallashtirish mumkin. Mobil banking foydalanuvchilari soni O'zbekistonda keskin ortmoqda va bu raqamli transformatsiyaning eng muhim ko'rsatkichlaridan biridir. O'sish sur'atlarining asta-sekin pasayishi esa bozorning to'yinish bosqichiga yaqinlashayotganidan dalolat beradi.

Muallif haqida / Сведения об авторе / Author details

1. Murtazaev Nurbek Rashidovich dotsent v.b. Qarshi davlat texnika universiteti / Муртазаев Нурбек Рашидович, и.о. доцента, Каршинский государственный технический университет / Murtazaev Nurbek Rashidovich, acting associate professor, Karshi State Technical University
 ► nurbekrashidovich@gmail.com

■ ORCID: 0009-0006-7716-6000

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- [1]. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 23.03.2018-yildagi "Bank xizmatlari ommabopligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi №PQ-3620-sonli Qarori (7-band).
- [2]. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 07.02.2017-yildagi "O'zbekiston respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni (3.1-band).
- [3]. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 09.01.2018-yildagi PF-5296-sonli "O'zbekiston respublikasi markaziy bankining faoliyatini tubdantakomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni (10-band).
- [4]. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev. 2020-yil 29-dekabrda Oliy Majlisga qilgan Murojaatnomasi
- [5]. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi // Murojaatnoma 2020-yil 25-yanvar
- [6]. Abdullayeva Sh.Z. "Bank ishi". Darslik. M.: "IQTISOD-MOLIYA" Toshkent. 2010-y.
- [7]. Karimov, B. (2022). Bank tizimida raqamli texnologiyalarni rivojlantirish istiqbollari. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
- [8]. Mishkin, F. (2019). The Economics of Money, Banking and Financial Markets. Pearson Education.
- [9]. Deloitte Insights (2021). Digital Banking Maturity 2021 Global Report.